

PEDAGOGIKA

ILMIY-NAZARIY VA METODIK JURNAL

6/2023

Bosh muharrir:

Kirgizbayev Abdug'affor Karimjonovich

Maxmudov Abduxalim Xamidovich
(bosh muharrir o'rinbosari)

Tahrir hay'ati:

Djurayev Risbay Xaydarovich
Abdullayeva Shaxzoda
Bulatov Saidaxbor
Ibraimov Xolboy Ibragimovich
Kamilova Nodira
Karlibayeva Guljahan
Quronov Maxammadjon
Mamadaliyev Abdumajid
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Murtozayeva Maxfuza
Safarova Roxat
Tojiboyeva Xilolaxon
Xakimova Muxabbat
Xodjayev Begzod

Muassis – Nizomiy nomidagi Toshkent

davlat pedagogika universiteti. Jurnalda pedagogika, psixologiya, o'qitishning metod va texnologiyalariga oid ilmiy-nazariy, ilmiy-metodik maqolalar o'zbek va rus tillarida chop etiladi.

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasining 2014-yil 26-maydagi 02-004-sonli "Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi to'g'risida guvohnoma"si olingan va unga O'zbekiston Respublikasi Milliy kitob palatasining 2008-yil 30-iyundagi 511/S shartnomasi asosida Davriy nashrlarning Xalqaro standartlar (ISSN) – 2010-5320 raqami taqdim etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya Komissiyasi rayosatining 2013-yil 30-dekabr-dagi 201/3-sonli qarori bilan ro'yxatga olingan.

INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA FANLARINI O'QITISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Matupayeva Shohsanam Zaripboy qizi, ChDPU katta o'qituvchisi, p.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya. Ushbu maqolada hozirgi davr talablari asosida boshlang'ich ta'lim muassa-salarida inklyuziv ta'limning imkoniyati cheklangan bolalar uchun ijtimoiy ahamiyati, pedagogik-psixologik yondashuv, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan o'quvchi, imkoniyat masalasiga katta e'tibor qaratgan.

Tayanch so'zlar: ta'lim, integrativ, o'qitish, fanlar, innovatsion, o'quvchi, jarayon, metod, ta'lim, pedagog, tarbiya, shaxs.

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТОВ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Матупаева Шохсанам Зарипбой кизи, старший преподаватель ЧГПУ, д.ф.п.н. (PhD)

Аннотация. В данной статье большое внимание уделено вопросу социальной значимости инклюзивного образования в начальных образовательных учреждениях для детей с ограниченными возможностями здоровья, педагогико-психологическому подходу к учащемуся с особыми образовательными потребностями и возможностями, исходя из требований текущего периода.

Ключевые слова: образование, интегративность, обучение, науки, инновационный, ученик, процесс, метод, образование, педагог, воспитание, личность.

DIDACTIC POSSIBILITIES OF TEACHING SUBJECTS IN PRIMARY EDUCATION IN INCLUSIVE EDUCATION

Matupayeva Shokhsanam Zaripboy daughter, senior lecturer of ChSPU, PhD

Abstract. In this article, much attention is paid to the issue of the social significance of inclusive education in primary educational institutions for children with disabilities, pedagogical and psychological approach to students with special educational needs, opportunities based on the requirements of the current period.

Key words: education, integrative, learning, sciences, innovative, pupil, process, method, education, teacher, upbringing, personality.

Kirish. Hozirgi kunda integrativ o'qitish texnologiyalari turli texnologiyalarning ko'plab belgilarini o'zida mujassamlashtiradi. Bunday texnologiyalar quyidagi xususiyatlarga ega bo'ladi: integrativlik – bu o'rinda o'quv jarayoni va uning tarkibiy qismlari integrativ xarakter kasb etadi.

Asosiy qism. Ta'limning globallashuvi sharoitida fanlararo integratsiyadan keng foydalanish lozim. Integrativ ta'lim jarayonida o'quvchi, olamning yaxlitligini, koinot, tabiat qonunlarini, tabiat, jamiyat va insonlarning o'zaro munosabatlari haqida har tomonlama bilimlarga ega bo'lib kamol topadi. Integrativ yondashuvga asoslangan o'quv jarayonining tizimlilik xarakteri o'quv jarayonining tizimli xarkterga egaligi bilan ham bevosita bog'liq hisoblanadi.

Boshlang'ich ta'limda fanlarni integrativ o'qitish uslubi yanada ahamiyatga ega bo'lib boradi. U zamonaviy intellektual shaxsni tarbiyalashda yaxlit ta'limning barcha jihatlarini (aqliy, axloqiy, iqtisodiy, mehnat, estetik, gigiyenik, huquqiy, jismoniy tarbiya) qamrab oladi va ularning o'zaro bog'liqligini ta'minlaydi.

Integrativ o'qitish – bu bir nechta fanlarni birlashtirib, ular orasidagi alohidaliklarni yo'qotish va ularni bir-biri bilan bog'lanishini o'rganish usulidir.

Integrativ o'qitish orqali quyidagi yo'nalishlarni amalga oshiradi:

1. Fanlararo bog'lanishni ta'minlash: integrativ o'qitish, fanlarning o'zaro bog'lanishini ta'minlaydi. Misol uchun, matematika va fizika, yoki tarbiya va tabiiy fan kabi fanlar o'rtasidagi bog'lanishni aniqroq ko'rish mumkin.

2. O'qitish jarayonini birlashtirish: ushbu usul fanlarni o'zaro integratsiya qilish, ularni birga o'qitish va bir-biriga mos keladigan sohalarda o'rgatishdir. Bu o'quvchilar uchun o'rganish jarayonini osonlashtiradi va ularni fanlararo bog'lanishlarni o'rganishga undaydi.

3. O'quvchilar o'rtasidagi hamkorlikni oshirish: integrativ o'qitish o'quvchilarni bir-biriga yordam berishi va birga ishlashga rag'batlantiradi. Bu o'quvchilarni hamkorlik, g'oya almashtirish va bir-biriga ta'sir qilishga rag'batlantiradi.

4. Real hayotga oid bilim va ko'nikmalarni o'rganish: integrativ o'qitish o'quvchilarni real hayot masalalari bilan bog'lanish uchun tayyorlaydi. Bu ularning o'rganishini yangi darajaga ko'taradi va fanlar bilan bog'lanishini samarali qiladi.

5. Mazzularni o'rganish: integrativ o'qitish o'qituvchi va o'quvchilarning turli mavzularni kengaytirishiga yordam beradi. Bu yangi fanlar o'rganish va bir nechta fanlar o'rtasida aloqani ko'rishning yangi usullarini o'rganishga yordam beradi.

6. Texnologiya yordamida uchraydigan yangiliklar: texnologiyadan foydalangan holda, integrativ o'qitish turli fanlarni birlashtirish imkonini beradi. Bu o'quvchilarning o'rganishini samarali qiladi va ular uchun yangi bilimlarni o'rganishning qiziqarli usulini yaratadi.

7. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotni ta'minlash: integrativ o'qitishning muhim jihati, o'qituvchilar va o'quvchilarning bir-biriga nisbatan tushunchasini yaxshilash. Bu faqat fanlar o'rtasidagi aloqalarni emas, balki o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi aloqalarni ham o'z ichiga oladi. Bunday yo'nalishlarni ishlab chiqarish o'quvchilarda fanlararo bog'lanishni his qilish, samarali o'rganishning ko'nikmalarini shakllantirish, yangi bilim va ko'nikmalarni o'rganish hamda hayotda muvaffaqiyat ko'rishga yordam beradi. Boshlang'ich ta'lim davri – bu o'quvchilarning eng moslashuvchan va o'ziga xos xususiyatlari tashkil etishda muhim davr hisoblanadi. Fanlarni bu davrda o'qitish uchun turli didaktik imkoniyatlar mavjud.

1. Tushunchalar va gipotezalar dunyosi: ushbu davr zaruriy tushunchalar va gipotezalarni yaratish uchun eng moslashuvchan deb hisoblanadi. O'qituvchilar o'quvchilarning g'oyalarini o'zgartirish va ularda yangi tushunchalar yaratishga yordam berishi kerak.

2. O'rganishning tajriba asosida amalga oshirilishi: boshlang'ich ta'limdagi o'quvchilarda tajribaviy bilimlar juda muhim ahamiyatga ega. Hayotdan olingan o'maklar, o'yinlar, eksperimentlar va tajribaviy vazifalar bu o'quvchilarni o'rganishga rag'batlantirish uchun juda samarali hisoblanadi.

3. Fanlararo integratsiya: o'quv rejalarida fanlararo munosabatlar va ularning bir-biriga bog'liqligi ahamiyatga ega. Bu o'quvchilarni tushunishning hayotiy shaklini rivojlantiradi va ta'lim davomida fanlararo aloqa va tushunchalarini yaxshilaydi.

4. Vizual va amaliy materiallar: bu o'quvchilar uchun eng tushunarli va samarali vositadir. O'quvchilarning aniq ko'rish, eshitish va qo'l bilan tekshirish orqali o'zlarining tushunchalarini ochiqroq ifodalashiga yordam beradi.

5. Foydalanishga oid vazifalar: real hayotga oid vazifalar asosan fanlarni o'rganish uchun ishlatiladi. Bu o'quvchilarga fanlar bilan bog'lanishni tushunishga yordam beradi va ularning o'rganishini samarali qiladi.

6. O'z-o'zini qadrlash: o'quvchilarning o'zlarining o'qishini, vazifalarni yechishni va o'zlarining tushunchalarini nazorat qilishga yordam beriladi.

7. Texnologiyani ishlatish: texnologiya va AKTlar ta'limni yangi darajaga ko'taradi.

O'yinlar, interaktiv darsliklar, o'quv loyihalari va tayanch tushunchalar orqali o'quvchilar bilan ishlash juda samarali bo'ladi.

8. Hayotiy munosabatlar: ta'lim jarayoni o'quvchilarning real hayot bilan bog'langanida samarali bo'ladi. Bunyodkorlik, muhit muhofazasi, integratsiya, ishlab chiqaruvchanlik, hayotiy masalalar va h.k.da o'rgatilishi kerak.

Didaktik imkoniyatlar bilan jihozlangan o'qituvchi o'qitish jarayonini samarali va o'quvchilarga ma'no beradigan qila oladi. Har bir o'quvchining biror bir jihatdan yetukligini hisoblashning eng muhimi didaktik imkoniyatlardan foydalana olishidir.

Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich ta'lim fanlarini o'qitish uchun muhim maqsad, har bir o'quvchining ma'lumot va talablariga moslashuvchi yangiliklar tashkil etish bilan munosilik qilishdir. Inklyuziv ta'limda boshlang'ich ta'lim fanlarini o'qitishning effektiv metodik tizimini zamonaviy ta'lim texnologiyalari bilan amalga oshirish mumkin.

Inklyuziv ta'limda muhokama va aloqa quvvatlari asosiy rol o'ynaydi. Inklyuziv ta'lim sharoitidagi boshlang'ich ta'lim fanlarini o'qitishda tasniflashtirish tizimidan foydalanish mumkin. O'quvchilarning ma'lumot darajalariga moslanadigan guruhlar yaratilishi va fanlarni nazorat qilish uchun differentsiatsiya yoki me'yoriy muhokamalik nazorati organizatsiyasi qo'llanadi. Shunday ko'rinadi, har bir o'quvchi belgilangan ma'lumot mahsulotlari bo'yicha o'z ishlarini belgilashi kerak. Bu natijada muallimlar o'quvchilarga belgilangan maqsadlarga yetakchilik qilib, ularni yaratish va davom ettirish imkoniyatini beradi. Inklyuziv ta'limda tahdidsiz muhokama va organizatsion qo'llanishlar ishlatiladi. Bunga yollangan kasbiy belgilovchilar, modellar, qayerda o'qitish, masalalar yoki amaliy mashg'ulotlar joriy qilinishi misollariga nisbatan aniqlash mumkin. Bu masalalarni e'tiborga olish, inklyuziv ta'limda boshlang'ich fanlarini o'qitishdagi metodik tizimni muvofiqlashtirganda barcha o'quvchilarning ma'lumotlaridan foydalanish va ularni qonunan ko'rsatilgan dasturdagi maqsadlarida foydalanish va davom ettirish imkoniyatini berishi mumkin.

Integrativ ta'lim – bu mukofotli va rag'batlantiruvchi bir ta'lim tarzidir, bu ulardan biri o'quvchilar uchun hamma fanga oid mavzularni muloqot, muammo hal qilish va tanlov jarayonida juda oson qilib beruvchi mukofot beruvchi. Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich ta'lim fanlarini integrativ ma'noda o'qitish uchun quyidagi metodik tizimni tashkil etish mumkin: fanlar, o'z navbatida, o'quvchilar uchun ta'limni osonlashtirish uchun bir-biriga bog'langan bo'lishi mumkin. Matematika, ilmiy fanlar, adabiyot va ijtimoiy fanlar – bu hammasi amaliyotda bir-biriga bo'lgan aloqasini ko'rsatishi mumkin; o'quvchilar bilan amaliyotga olib kelish, ya'ni ularga biror global muammoni hal qilishda integratsiya bo'yicha amaliy tajribalar bilan ta'minlashning ahamiyati darajasini o'rgatish mumkin. Boshlang'ich sinflar uchun osonroq yondashuvlar va instruktsiyalar tuzish orqali integrativ ta'limni boshlash juda foydali bo'lishi mumkin. Muammo hal qilish, bevosita va kommunikativ so'rovlar, eng muhim vazifalar va erishilgan natijalar – bu hammasi integrativ ta'limni kechiruvchi jahon bilan aloqani o'rganishning muhim yo'li hisoblanadi. Integrativ ta'lim yoqimli, sezgir va aniq bo'lishi kerak. O'quvchilarni markazga qo'yish va ularga o'z talablari asosida berilgan maslahatlarni fahmlashga yordam berish kerak. Integratsiyalangan tarzida ta'lim yo'lida har bitta tadbirkorlikni hisobga olish, boshlang'ich ta'limda fanlarni integratsiyalashtiruvchi ta'lim tizimini ishlash yo'riqnoma sifatida xizmat qilishi mumkin. Buni amalga oshirish uchun ta'lim muallimlari, o'quvchilar va ota-onalar orasidagi o'zaro samarali hamkorlikni qo'llash kerak bo'ladi. Inklyuziv ta'lim, to'g'ri raqamli va ma'naviy qobiliyatga ega bolalar, alohida ta'lim talab qiladigan bolalar, darajasi bilan turi va asbob-uskunalar darajasi bilan boshqalar, o'xshash o'quvchilarning ehtiyotli yordamga asoslangan darajalarini, ish stoli yoki texnikani o'zgartirish orqali hamma o'quvchilar uchun munosib va samarali o'quv jarayonini ta'minlash uchun yaratilgan ta'lim tizimini anglatadi. Inklyuziv ta'lim muhiti, barcha o'quvchilarni o'zlarining individual ehtiyojlarini, qobiliyatlarini, qiziqishlarini va ma'lumotlarini hisobga olgan holda birlashtirish yordamida to'liq va samarali o'rganishni

qo'llab-quvvatlaydi. Inklyuziv ta'lim o'quvchilar orasida farqililikni qabul qilish va ularning ta'lim olishi uchun hamkorlik muhitini yaratishga qaratilgan yondashuvdir. Barcha o'quvchilar to'liq va samarali o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishi uchun inklyuziv darsda didaktik imkoniyatlar mahsuliy va samarali qo'llanishi kerak.

Inklyuziv ta'limda fanlarni o'qitishning ayrim didaktik imkoniyatlari quyida keltirilgan:

1. Differentsial ta'lim: har bir o'quvchi uchun moslashgan o'qitish strategiyalari, metodlar va resurslarni tanlash uchun muallimning nazoratini talab qiladi. Bu, o'quvchilarning o'qish osonligini ko'zda tutgan holda, qiyinlik darajasini moslashtirishni va o'quvchilar o'zlarining o'qish darajasida o'rganishlari uchun kichik guruhlarini tuzishni tushunishni o'z ichiga oladi.

2. Uslubiy murakkablik: o'quvchilarni to'liq va samarali o'rganishga yo'naltirish uchun turli xil o'qitish usullarini qo'llash. Bu o'quvchilarning materiyallarini vizual, auditiv va amaliy shaklda berish (shuningdek, talabalarning o'qish, yozish, tinglash va nutq qobiliyatlari bo'yicha) va ularning tushunish darajasiga mos keladigan vazifalar berishni o'z ichiga oladi.

3. O'z-o'zini baholash va nazorat qilishni rivojlantirish: o'quvchilarga o'z o'rganish jarayonlarini nazorat qilish va o'z-o'zini baholash qobiliyatlari rivojlantiriladi. Bu, o'quvchilarga o'rganishda ishtirok etish, tanqid va o'zlarining o'rganish natijalariga nisbatan fikrlarini bildirish qobiliyatlari beriladi.

4. Doiraviy ta'lim: fan o'qitishda o'quvchilar o'zlarining yaqin atrofida bor hajmli muhitdan quyidagilar orqali foydalanishga rag'batlantiriladi: hayotiy situatsiyalar, shahar, bog', sanoat muhitlari, muzei, kitobxona va boshqalar.

5. Texnologiya: inklyuziv ta'limning turli xil komponentlarini amalga oshirish uchun texnologiyani ishlatish. Masalan, o'quvchilarning xizmatlari uchun maxsus dasturmanlar, ta'limda axborot-kommunikatsiyaviy texnologiyalarni (AKT) ishlatish, o'quv va shug'ullanish uchun o'yinlar.

6. Baholash: inklyuziv fan o'qitishda baholash jarayoni, shuningdek, muhim ahamiyatga ega. Bu, o'quvchilarning natijalarini aniqlash uchun formativ (jarayonni izlash) va summativ (jarayonning yakunini baholash) metodlarni joriy qilishni o'z ichiga oladi. Inklyuziv ta'limni amalga oshirish bu har bir o'quvchining ta'lim va tarbiya jarayonidan to'liq darajada foydalanishini ta'minlashga qaratiladigan muhim vazifa. O'qituvchilarning quyidagi kabi didaktik imkoniyatlar bilan jihozlanishi va ularni amalga oshirishi talab qilinadi: o'quvchilar orasidagi farqlarni hisobga olgan holda o'qitish; o'quvchilarni o'zlarining o'rganish jarayonlariga ishtirok etishga rag'batlantirish va ta'lim jarayoni bo'yicha boshqaruvni o'zgartirish.

Xulosa. Imkoniyati cheklangan o'quvchilar bilim darajasini oshirishda ta'lim mazmunini integratsiyalash yuqori natijalarga olib keladi. Unda nafaqat fanlarni o'zaro bog'lash orqali, balki o'zaro uyg'unlashishi mumkin bo'lgan va bolaga ijobiy ta'sir etadigan obyektlar orqali ham bolalarni har tomonlama rivojlantirishni ta'minlashga ko'maklashishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. G'afforova T. va boshq. Ta'limning ilg'or texnologiyalari. - Qarshi: Nasaf, 2003.
2. Зуннунов А. Педагогика назарияси. - Т.: Ало'ачи, 2006.
3. Matupayeva Sh.Z. Teaching elementary teachers to use academic case clusters in the sciences // Asian Journal of Multidimensional Research ISSN: 2278-4853, Vol. 11. Issue 11. November 2022. SJIF 2022 = 8.179.

PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA, PEDAGOGIK INNOVATIKA

Камилова Н.Г., Хасанбекова А.
Ценностно-нормативная система подростков – детерминанта девиантного поведения.....3

Камилова Н.Г., Анварова Н.
Психологические детерминанты буллинг-поведения среди младших школьников и подростков.....8

Арипов Ш.О.
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlash metodlari.....13

Xusanov F.O.
Pedagogik faoliyatlarda ta'lim texnologiyalarini qo'llashning o'ziga xosligi.....18

Ким И.Н.
Возможности и проблемы использования цифровых технологий в дошкольном образовнии.....23

Nurmatova I.T.
Maktangacha katta yoshdagi bolalarda ijodiy faollikni shakllantirishda musiqiy teatr faoliyatlarining roli.....25

Гафурова Н.М.
Различные модели темперамента: особенности и сходства.....29

Matupayeva Sh.Z.
Inklyziv ta'lim sharoitida boshlang'ich ta'limda fanlarini o'qitishning didaktik imkoniyatlari.....34

Qaraxnova L.M.
Ta'lim jarayonida o'quvchilarda tadqiqotchilik kompetentligini rivojlantirishda xalqaro baholash tadqiqotlari dasturidan foydalanishning samaradorligi.....38

Vaxobov A.A.
Bo'lajak chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik o'qituvchisining harbiy pedagogik madaniyatini shakllanishi va rivojlanishi.....43

Kuchkinov A.Yu.
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarida ta'lim asosida ekopedagogik kompetentligini rivojlantirish modeli.....49

Оразбаева Г.Ж.
Проблемы самоактуализации подростков в современном обществе.....53

Менгаров Х.Э.
О методических аспектах понятия «предельного перехода».....57

Odilbekov M.M.
Xususiy ta'lim muassasalari talabalarida kasbiy qiziqishlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.....62

Соатова Ш.А.
Развитие лидерства через активное участие студентов в общественной жизни университета.....67

Jabbarova O.M.
Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy etish asoslari.....71

Ochilov F.I.
Umumiy o'rta ta'lim maktablari o'quvchilarida rivojlantiriladigan tabiiy-ilmiy tafakkur mazmuni.....74

Shoyimova Sh.S.
Kasbiy so'nish shifokor-pedagog shaxsining ijtimoiy-psixologik muammolaridan bir sifatida.....79

Sangindikova N.J.
Iroda sifatini eksperimental o'rganish.....82

Yusupova K.N.
Dars jarayonida kreativ ta'lim muhitini tashkil etishning ahamiyati.....86

Камилова А.Б.
Педагогические аспекты формирования регулятивных действий у учащихся начальных классов.....90

Mirzaev A.M.
Harbiylashtirilgan ta'lim muassasalarida kursantlar belbog'li kurash bo'yicha tayyorgarlikni oshirishning innovatsion usullarini o'rganish imkoniyatlari.....94

Harimbetova Z.A.
Общие вопросы методики обучения решению задач в начальных классах.....98

Jabbarov Z.R.
Harbiy ta'limda inovatsion texnologiyalarni joriy etish va ta'lim sifatini takomillashtirish.....102

Umarova Z.A.
Maktab ta'limida pedagogik konfliktlarning turlari va ularni bartaraf etish.....108

Tilavova S.B.
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarning ekologik kompetentligini takomillashtirishda Steam yodashuv.....113

Капалыгина И.И., Шестирекова Н.Г.
Педагогические условия формирования асертивных свойств личности в социальной сети.....117

Hasanov T.A.
Ijtimoiy va huquqiy xatar guruhiga kiruvchi yoshlarni ijtimoiy himoya qilish yo'nalishlari.....121

Yakubova S.K.
Yengil dizatriyali bolalarda monologik nutqini rivojlantirish.....127

Turakulov B.N.
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarning ekopsixologik kompetentligini takomillashtirish muhim pedagogik muammo sifatida.....131

Xusnetdinov U.I.
Qoraqalpog'iston Respublikasi talaba yoshlarida ekologik madaniytni shakllantirish.....136

Karimjonov A.
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini innovatsion pedagogik tajriba faoliyatini o'rganish.....141

Nurgizarova Z.B.
Pedagogik ta'limda psixologik tasvirini ochib berish mahorati.....145

Jabborova O.M., Sapparbaeva D.
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining jamoa bo'lib ishlash ko'nikmasini shakllantirish metodikasi.....148

Musurmonova M., Kumush Z.N.
Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda foydalanadigan o'quv vositalari.....153

Tashpulatova D.M.
Maktab ta'limida gumanitar fanlarni integratsion o'qitish metodikasi.....156

Sultanova A.M.
Malaka oshirish tinglovchilari uchun fanlarda integratsiyalashgan ta'lim.....160

Kalimbetov B.I.
Talabalarni mexnatsevarlikka tarbiyalashning pedagogik texnologiyalarini takomillashtirish.....163

Mamatova A.M.
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining axloqiy madaniyati tarkibi.....167